

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Нестача фінансових ресурсів у місцевих бюджетах призводить до гальмування економічного розвитку регіонів. Впровадження бюджетної децентралізації дозволило місцевим органам сформувати власні бюджети, проте ще залишається залежати від державного бюджету. В таких умовах ефективне витрачання коштів місцевих бюджетів є основним завданням менеджменту установ, підприємств та організацій.

Відсутність ефективного контрольного механізму – одна з основних причин зменшення фінансової безпеки регіонів і зниження ефективності розподілу і використання фінансових ресурсів між місцевими бюджетами. Такі форми контролю як ревізії та перевірки дозволяють виявити та констатувати вже здійснені порушення в попередніх періодах.

У сучасних умовах актуальним є формування концептуальних засад державного фінансового аудиту місцевих бюджетів. Недостатній рівень розробленості методичного забезпечення державного фінансового аудиту на місцевому рівні зумовлює низький рівень надійності та достовірності результатів контролю.

В Україні відбувається процес формування системи державного фінансового контролю і приведення його у відповідність до міжнародних вимог, що передбачає застосування дієвих форм контролю, які сприятимуть попередженню фінансових порушень і шахрайств. Значення державного контролю має полягати не лише у фіксації фактів порушення під час отримання та використання бюджетних коштів, а й у підтвердженні досягнення поставленої мети з акцентом на ефективності прийняття управлінських рішень для раціонального використання цих коштів.

Для ефективного функціонування державних фінансів, раціонального розподілу і використання ресурсів, динамічного розвитку вітчизняної економіки необхідним є проведення постійного фінансового контролю з боку держави, який в сучасних мінливих економічних умовах набуває вирішального значення.

На жаль, сьогодні система державного фінансового контролю, яка сформувалася в нашій країні, не забезпечує на належному рівні фінансово-бюджетної дисципліни як на державному, так і на регіональному рівні. Головна причина такого стану речей криється у недосконалому законодавстві, адже відсутній закон про державний фінансовий аудит, який би встановлював його основні поняття.

Розвиток державного фінансового аудиту на рівні місцевих бюджетів гальмують теоретико-методичні проблемні питання, зокрема: відсутність закону України «Про державний фінансовий аудит», який чітко визначив би об'єкти, завдання перевірки, форми та методів цього контролю, відсутність чіткого розмежування повноважень між суб'єктами контрольної діяльності (Рахункова палата та Державна служба фінансового моніторингу, Державна фінансова інспекція, Державна фіскальна служба, Державна казначейська служба) та недосконалість діючих методик проведення цієї форми контролю.

Виявляється законодавчо не підкріплений розподіл завдань, функцій та повноважень між органами державної та місцевої влади. Не дивлячись на те, що в Україні є Бюджетний кодекс, проте він чітко не регламентує відносини між суб'єктами та об'єктами контролю, не визначає відповідальність та незалежність відповідних уповноважених посадових осіб у нашій державі [1].

Варто зазначити, що проблематика організаційно-методичного характеру державного фінансового контролю висвітлена в достатній кількості наукових праць вітчизняних вчених. Однак, досить велика кількість проблем нормативно-правового забезпечення, методичного забезпечення поки не вирішені. Як наслідок розповсюдженими є факти нецільового використання державних фінансових ресурсів, шахрайства, марнотратства, що свідчить про низьку дієвість існуючої системи фінансового контролю.

В таких умовах ефективне витрачання коштів місцевих бюджетів є основним завданням менеджменту установ, підприємств та організацій. Удосконалення системи фінансового аудиту формування й використання коштів місцевих бюджетів є надзвичайно важливою проблемою, що дозволить побудувати ефективну систему контролю за формуванням і використанням ресурсів бюджету на всіх рівнях.

Відсутність ефективного контрольного механізму – одна з основних причин зменшення фінансової безпеки регіонів і зниження ефективності розподілу і використання фінансових ресурсів між місцевими бюджетами. Такі форми контролю як ревізії та перевірки дозволяють виявити та констатувати вже здійснені порушення в попередніх періодах.

Відповідно до стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2021 рр. у частині щодо внутрішнього фінансового контролю визначено посилення управлінської підзвітності на всіх рівнях державного сектору, а саме:

- посилення ефективності внутрішнього аудиту;
- впровадження внутрішнього контролю узгоджено з реформою держуправління [2].

Принциповим є питання формування і функціонування регіональних незалежних органів фінансового контролю. Нині на регіональному рівні практично відсутня незалежна система дієвого фінансового контролю стосовно ефективного і законного витрачання бюджетних коштів [Жирна]. Це є однією з причин неефективного використання коштів місцевих бюджетів. Тому необхідно переглянути механізм взаємодії між органами контролю в усіх ланках бюджетної системи.

Крім того, вирішальну роль у забезпеченні ефективного функціонування цілісної системи державного аудиту відіграє професійна компетентність кадрів, які повинні будуть здійснювати державний аудит.

Підсумовуючи слід відмітити, що для забезпечення ефективності державного фінансового контролю місцевих бюджетів слід забезпечити створити умов для проведення своєчасного та об'єктивного зовнішнього та внутрішнього контролю.

Зарубіжна практика контрольної діяльності підтверджує необхідність здійснення державного фінансового аудиту місцевих бюджетів, оскільки дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів бюджету. Проведення такого контролю дозволяє комплексно оцінити стан виконання місцевого бюджету і щодо дотримання бюджетного процесу на всіх його стадіях, і щодо законності операцій із бюджетними ресурсами, так і щодо ефективності управління комунальним майном усіма суб'єктами на місцевому рівні. Саме такої оцінки стану виконання місцевих бюджетів потребують місцеві й центральні органи виконавчої влади та й громадяни.

Вважаємо, що для розвитку державного фінансового аудиту місцевих бюджетів необхідно здійснити наступні заходи:

1) визначити в нормативно-правових актах сутність поняття «державний фінансовий аудит місцевих бюджетів», що дозволить вирішити проблеми термінологічної неузгодженості;

2) розробити основні концептуальні засади функціонування державного аудиту місцевих бюджетів (мета, суб'єкт, об'єкт, предмет, принципи, задачі);

3) визначити статус Вищого органу, який здійснюватиме державний аудит в країні;

4) закріпити межі повноважень та функції Вищого органу, порядок його утворення та основні засади діяльності;

5) розробити методологічні положення щодо державного фінансового аудиту місцевих бюджетів для формування єдиної методики перевірки;

6) чітко визначити критерії та процедури вибору об'єктів державного фінансового аудиту;

7) упорядкувати систему організації недержавного фінансового контролю, що здійснюється незалежними аудиторами й аудиторськими фірмами, експертами, експертними установами, та внутрішнього фінансового контролю суб'єктів господарювання тощо.

До найбільш актуальних питань розвитку цілісної системи державного аудиту місцевих бюджетів відносимо прийняття Закону України «Про державний фінансовий контроль» і Кодекс етики аудиторів. Нами визначено та проаналізовано питання, які мають бути врегульовані і чітко регламентовані у цьому нормативно-правовому акті.

Доведено важливість прийняття Закону України «Про державний фінансовий контроль» і Кодекс етики аудиторів. Окреслено коло питання, що мають бути врегульовані і чітко регламентовані у законі «Про державний фінансовий контроль». Для підвищення ефективності державного фінансового контролю місцевих бюджетів необхідним є ретельне координування і узгодження робіт, що здійснюються різними контролюючими органами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Жадан О.В.* Фінансовий контроль над формуванням звітності про виконання місцевих бюджетів / *О.В. Жадан* // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2017. – Т. 22, Вип. 5 (58). – С. 176–179.
2. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80>.
3. *Романів М.* Необхідність та напрямки удосконалення системи державного фінансового контролю в Україні як вимога сьогодення / *М.Романів, Д.Долбинева* // ScienceRise. – 2016. – № 2/1 (19). – С. 35–38.